

Beskæftigelse, forbrug og jobadfærd – en befolkningsundersøgelse

I dette faktaark præsenteres resultaterne af en undersøgelse gennemført af Epinion for DeFacto i oktober 2013. Der er 1.070, der har besvaret undersøgelsen.

DeFacto har i 2011 og i 2012 gennemført undersøgelser, der på en række parametre svarer til den netop gennemførte undersøgelse. Det er derfor muligt at vurdere udviklingstendenser gennem et par år af den langvarige krise, der præger beskæftigelsen, forbrugsmønstre og adfærden på arbejdspladsen. Der refereres til disse undersøgelser, når der refereres resultater angivet som 2011 og 2012.

2012-resultaterne blev præsenteret i DeFacto nr. 1/2012 (september 2012), som kan ses på <http://www.djoef.dk/blade/defacto/udgivelser/2012/nummer-1.aspx>

Hovedresultater

- Befolkningens vurdering af deres fyringsrisiko er fortsat på et højt niveau – og sammenlignet med 2011 og 2012 er der tale om en vis forværring.
- Fra 2012 til 2013 er de offentligt ansattes vurdering af fyringsrisikoen tiltaget betydeligt, og vurderingen er nu på linje med de privat ansattes.
- Tre ud af fire vurderer, at den danske økonomi er på vej op, men de unge (u. 35 år) og de offentligt ansatte er mindre optimistiske.
- Forbrugsmønstret blandt dem, der oplever en større fyringsrisiko ligger tættere på de lediges end på de øvrige beskæftigedes.

Indhold

Vurdering af risikoen for afskedigelse.....	2
Forventningerne til fremtiden: Er der lys forude?	3
Forbruget holdes i ave: Frygten for afskedigelse skal mindskes	5
Ændret adfærd på jobbet.....	7
Jobskifte.....	9

Spørgsmål kan rettes til:

Vedr. jobusikkerhed og privatøkonomien: Arbejdsmarkedspolitisk chef Lars Munck på lmun@djoef.dk

Vedr. jobadfærd: Arbejdsmiljøpolitisk chef i Djøf Lisbeth Kjersgård på lik@djoef.dk

Vurdering af risikoen for afskedigelse

20 procent vurderer, at der er nogen eller stor risiko for, at de selv bliver afskediget i løbet af de kommende 12 måneder. 28 procent vurderer, at der lille risiko, og 52 procent, at der er meget lille risiko for, at de bliver afskediget i løbet af det kommende år.

Der er ikke nogen forskel på offentlig og privatansattes vurdering af risikoen for afskedigelse. Gruppen over 50 år vurderer i højere grad end gruppen under 35 år, at der er stor risiko for afskedigelse, ligesom dem uden en kompetencegivende uddannelse i højere grad vurderer, at der er stor risiko for afskedigelse sammenlignet med dem med en videregående uddannelse.

Tabel 1: Hvor stor tror du, at risikoen er for, at du bliver afskediget i løbet af de kommende tolv måneder? 2011-2013

	2011	2012	2013
Meget lille risiko	57%~	57%^	52%
Lille risiko	23%	29%*	28%~
Nogen risiko	13%	13%	15%
Stor risiko	7%*	2%	5%^

*Forskellen mellem 2011 og 2012 er signifikant

^Forskellen mellem 2012 og 2013 er signifikant

~Forskellen mellem 2011 og 2013 er signifikant

I 2011 og 2012 har DeFacto ligeledes undersøgt befolkningens vurdering af deres fyringsrisiko. Fra 2011 til 2012 skete der et fald i andelen, der vurderede, at der var stor risiko for afskedigelse inden for det kommende år, mens andelen, der vurderede, at der var lille risiko, steg.

Når der ses på udviklingen fra 2012 til 2013, viser det sig, at der i 2013 er flere, der vurderer, at der er stor risiko for at afskediget, sammenlignet med 2012. Omvendt var der flere i 2012, der vurderede, at der var en meget lille risiko for at blive afskediget sammenlignet med 2013.

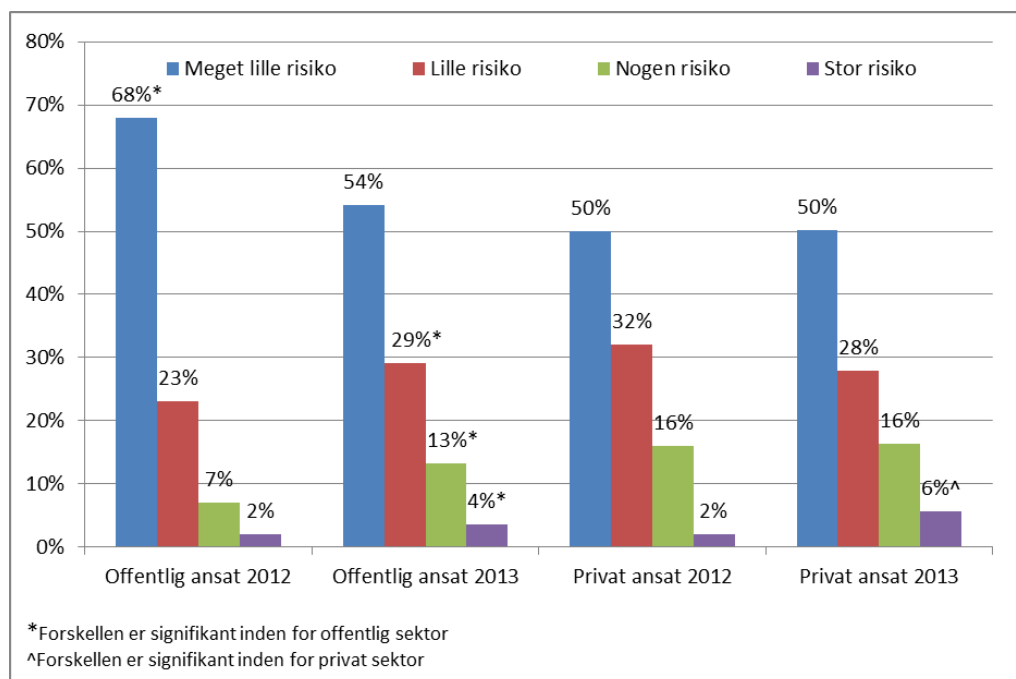
Fra 2011 til 2012 kunne spores en beskedent aftagen i frygten for at blive afskediget. Mens resultaterne tegner et tilbagefald til 2011-vurderingen – med en anelse øget risiko sammenlignet med 2011.

Årsagen til denne udvikling kan formentlig henføres til ændringer blandt offentligt ansatte. I undersøgelsen i 2012 var der relativt stor forskel mellem offentligt og privatansatte. I 2012 viste det sig således, at det særligt var de privatansatte, der frygtede at blive afskediget (18 procent mod 9 procent, der vurderede, at der var stor eller nogen risiko for afskedigelse). I 2012 vurderede 68 procent af de offentligt ansatte, at der var meget lille risiko for afskedigelse, mens dette gjaldt 50 procent af de privatansatte.

For de offentligt ansatte er der i 2013 sket en tydelig forskydning i vurderingen af risikoen for afskedigelse, hvor der er signifikant flere, der vurderer, at der er nogen eller stor risiko for afskedigelse og langt færre, der mener, at der er meget lille risiko for afskedigelse. Blandt de privatansatte er denne forskydning ikke lige så tydelig, men der er dog også en større andel, der mener, at der er stor risiko for afskedigelse.

De offentligt ansatte er således af nærmest samme opfattelse af deres situation på arbejdsmarkedet som de privatansatte, hvilket er helt usædvanligt i en presset beskæftigelsessituation.

Figur 1: Risiko for afskedigelse opdelt på sektor i 2012 og 2013.

Forventningerne til fremtiden: Er der lys forude?

Knap en fjerdedel af de beskæftigede vurderer, at deres virksomhed og deres branche er på bunden eller endnu ikke har nået bunden i finanskrisen, mens henholdsvis 40 procent og 47 procent mener, at virksomheden/branchen er på vej op.

Tabel 2: Virksomhed og branche (beskæftigede)

	Din virksomhed	Din branche
Har ikke nået bunden endnu	12%	13%
Er på bunden	13%	15%
Er på vej op	40%	47%
Har ikke været berørt af krisen	31%	21%
Har primært haft fordel af krisen	5%	3%

De privatansatte er noget mere positive sammenlignet med de offentligt ansatte. De privatansatte mener i langt højere grad, at både deres virksomhed og deres branche er på vej op, mens de offentligt ansatte i højere grad mener, at bunden endnu ikke er nået eller at branchen/virksomheden er på bunden.

Tabel 3: Din virksomhed opdelt på sektor

	Offentligt ansat	Privat ansat
Har ikke nået bunden endnu	20%*	7%
Er på bunden	16%*	11%
Er på vej op	20%	49%*
Har ikke været berørt af krisen	41%*	27%
Har primært haft fordel af krisen	2%	6%*

*Forskellen er signifikant

Tabel 4: Din branche opdelt på sektor

	Offentligt ansat	Privat ansat
Har ikke nået bunden endnu	20%*	9%
Er på bunden	20%*	13%
Er på vej op	25%	58%*
Har ikke været berørt af krisen	33%*	17%
Har primært haft fordel af krisen	2%	3%

*Forskellen er signifikant

Hvis der ses på vurderingen af dansk økonomi generelt, vurderer knap tre ud af fire, at dansk økonomi er på vej op. Her ses det dog, at danskerne under 35 år er mere pessimistiske, idet der er flere i gruppen under 35 år end i gruppen mellem 35 og 50 år, der mener, at dansk økonomi endnu ikke har nået bunden eller er på bunden, mens gruppen 35-50 år i højere grad end gruppen under 35 år mener, at dansk økonomi er på vej op.

Tabel 5: Den danske økonomi samlet (både beskæftigede og ledige)

Har ikke nået bunden endnu	10%
Er på bunden	12%
Er på vej op	73%
Har ikke været berørt af krisen	4%
Har primært haft fordel af krisen	1%

Tabel 6: Den danske økonomi samlet (både beskæftigede og ledige) opdelt på alder

	Under 35 år	35-50 år	Over 50 år
Har ikke nået bunden endnu	13%*	6%	10%
Er på bunden	16%*	10%	11%
Er på vej op	68%	79%^	75%
Har ikke været berørt af krisen	2%	4%	3%
Har primært haft fordel af krisen	2%	1%	1%

*Signifikant forskellig fra 35-50 år

^Signifikant forskellig fra under 35 år

Når der ses på sektor viser det sig, at det særligt er de offentligt ansatte, der mener, at dansk økonomi endnu ikke har nået bunden (14 procent offentligt ansatte mod 7 procent privat ansatte). Der er ikke nogen forskel, når der deles op på uddannelsesniveau.

Hvis der ses på vurderingen af både virksomhed, branche og dansk økonomi opdelt på vurderingen af risikoen for afskedigelse, viser det sig ikke overraskende, at dem, der mener, at der er stor eller nogen risiko for afskedigelse i højere grad mener, at det for alle tre parametre gælder, at bunden endnu ikke er nået eller at den er på bunden. Omvendt mener dem, der vurderer, at de har lille eller meget lille risiko for afskedigelse i højere grad, at både deres virksomhed, deres branche og dansk økonomi er på vej op.

Sammenligning med Djøf-undersøgelse

Vi har ikke mulighed for at se på udviklingen i befolkningens vurdering af, hvor i finanskrisen Danmark befinder sig, da vi ikke tidligere har stillet dette spørgsmål. Men vi har tidligere stillet spørgsmålet til Djøfs privatansatte medlemmer (marts 2012), som også har svaret på spørgsmålet igen i oktober 2013.

De privatansatte djøfere er blevet signifikant mere positive i deres vurdering af, hvor i finanskrisen den danske økonomi befinder sig. Således vurderer 80 procent af de privatansatte djøfere, at den danske økonomi er "på vej op" i finanskrisen mod 64 procent i marts 2012.

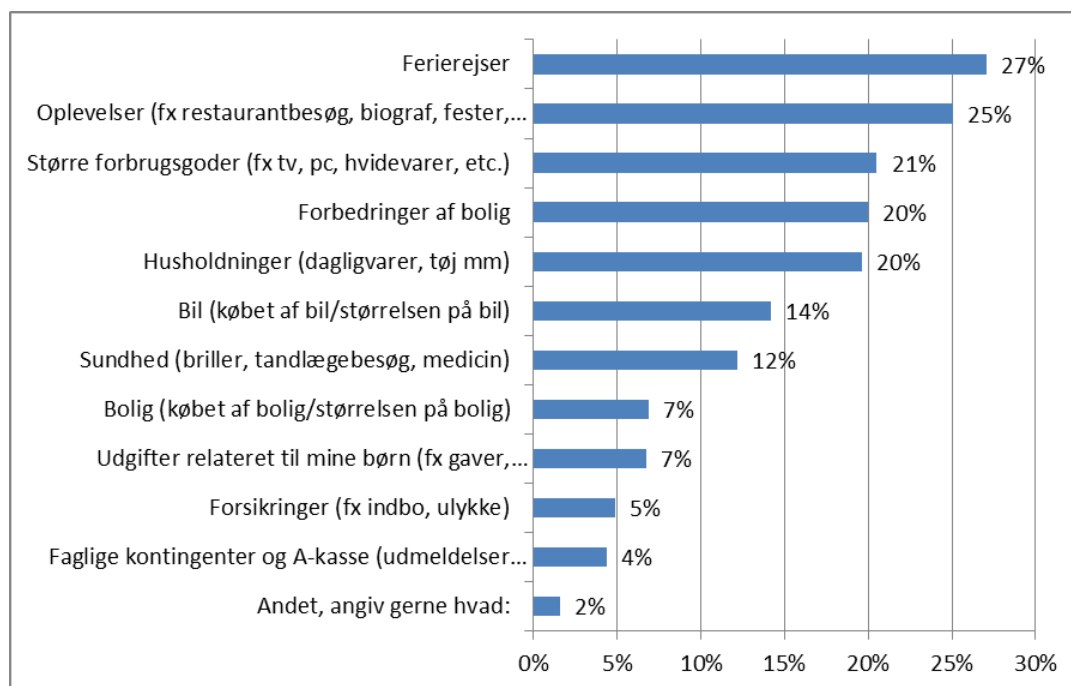
Forbruget holdes i ave: Frygten for afskedigelse skal mindskes

44 procent har på spørgsmålet *Tænk på din/din hustrands samlede jobsituation. Har du/I inden for de sidste år udsat eller nedjusteret forbruget af en eller flere af følgende?* svaret, at de har udsat eller nedjusteret forbruget af en eller flere udvalgte forbrugsgoder, 47 procent har svaret, at deres forbrug har været uændret, mens 9 procent har øget deres forbrug. Dette er uændret i forhold til 2012.

Af

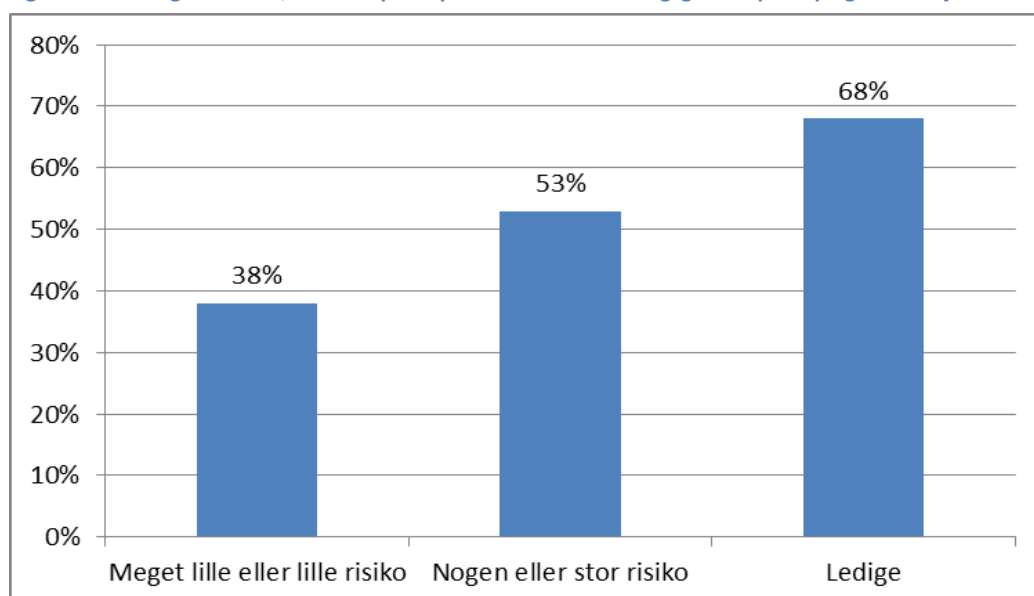
Figur 2 fremgår andelen, der har sparet på forskellige forbrugsgoder. Indenfor de enkelte forbrugsgoder, er der ligeledes ingen ændring i andelen, der har sparet i forhold til 2012.

Figur 2: Andelen, der har sparet på forbrugsgoder.

De, der vurderer, at der er meget lille eller lille risiko for afskedigelse har i langt mindre grad sparet på et eller flere forbrugsgoder. Det gælder for 38 procent, mens henholdsvis 53 procent og 68 procent af dem, der vurderer, at der er nogen eller stor risiko for afskedigelse og de ledige har sænket deres forbrug. Her skal det bemærkes, at der ikke er forskel mellem de to sidst nævnte grupper.

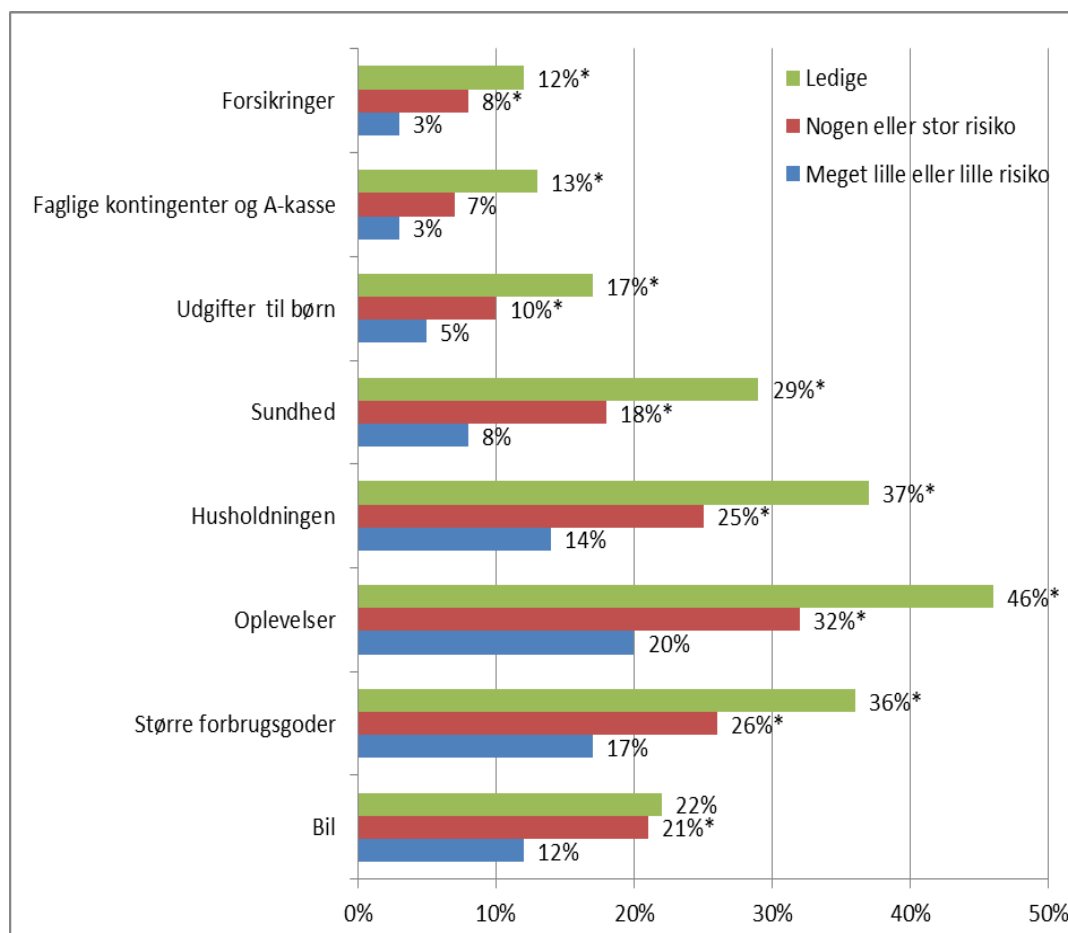
Figur 3: Fordelingen af dem, der har sparet på et eller flere forbrugsgoder opdelt på graden af jobsikkerhed samt ledige.

*Meget lille eller lille risiko er signifikant forskellig fra de to øvrige grupper

Når der ses på, hvilke typer af forbrugsgoder, der spares på, fremgår det igen, at gruppen, der vurderer, at de har nogen eller stor risiko for afskedigelse, og de ledige ligner hinanden, idet de i højere grad har sparet på de forbrugsgoder, der er vist i Figur 4.

Figur 4: Andel, der har reduceret forbruget, opdelt på grad af jobsikkerhed og ledige.

*Signifikant forskellig fra meget lille eller lille risiko

Ændret adfærd på jobbet

36 procent har ud fra vurderingen af deres jobsituation ændret adfærd på jobbet. Andelene, der har ændret adfærd som følge af deres vurdering af deres jobsituation er uændret i forhold til 2012.

Hvis der ses på de enkelte ændringer i adfærd viser det sig, at der er flere, der er flere, der svarer, at de 'siger mindre fra over for ekstra arbejdsopgaver' (fra 9 procent i 2012 til 12 procent i 2013) og 'er mere tilbageholdende med at kritisere forhold på dit job, som du mener, burde laves om' (fra 10 procent i 2012 til 13 procent i 2013). Dette skal dog ses i sammenhæng med, at andelen, der har ændret adfærd er uændret. Således kan stigningen i andelen på de enkelte adfærdsændringer fortolkes som, at de, der har ændret adfærd, har ændret adfærd på flere måder end tidligere.

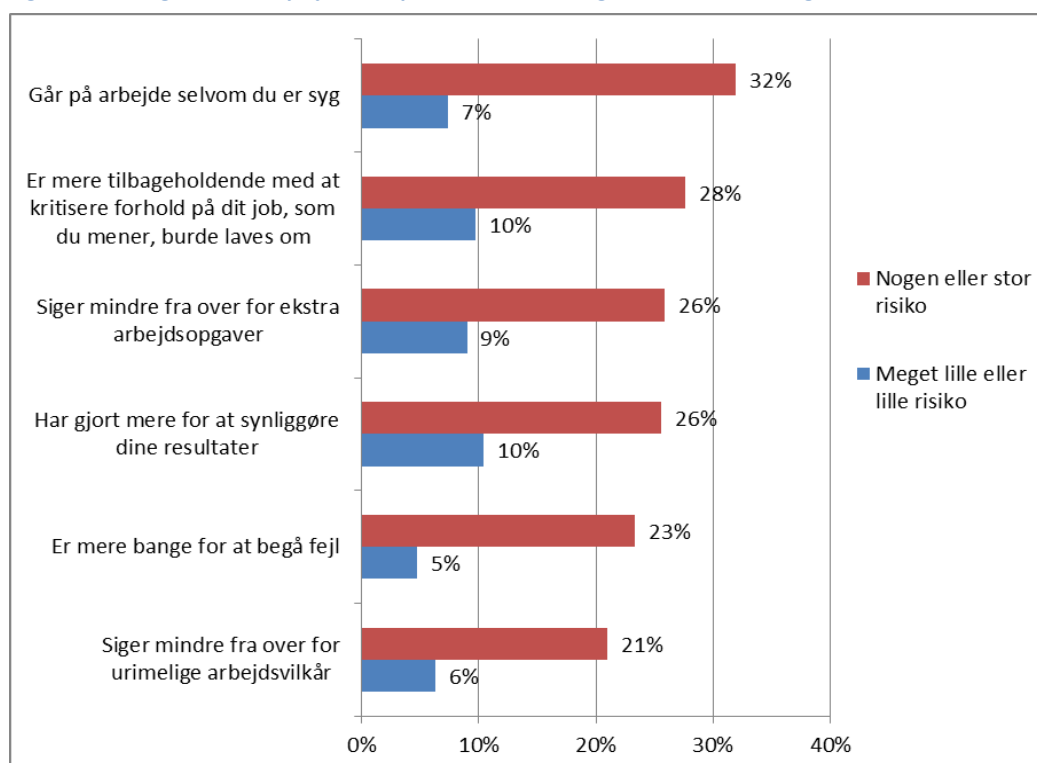

Tabel 7: Ændringer i adfærd på jobbet

Har gjort mere for at synliggøre dine resultater	14%
Er mere tilbageholdende med at kritisere forhold på dit job, som du mener, burde laves om	13%
Går på arbejde selvom du er syg	13%
Siger mindre fra over for ekstra arbejdsopgaver	12%
Har øget din arbejdstid	12%
Siger mindre fra over for urimelige arbejdsvilkår	9%
Er mere bange for at begå fejl	9%
Er blevet gladere for dit job	8%
Andet	2%
Ikke har ændret adfærd i forhold til dit job	64%

De, der vurderer, at der er stor eller nogen risiko for afskedigelse inden for det næste år, har i langt højere grad ændret adfærd på jobbet. 59 procent af dem, der frygter at blive afskediget, har ændret adfærd, mens det gælder 30 procent af dem, der ikke frygter at blive afskediget.

Figur 5: Ændringer i adfærd på jobbet opdelt efter vurdering af risiko for afskedigelse

De, der frygter at bliver afskediget, har i højere grad end i 2012-undersøgelsen sat kryds ved:

- Siger mindre fra over for ekstra arbejdsopgaver (fra 21 procent i 2012 til 26 procent i 2013)
- Er mere bange for at begå fejl (fra 15 procent i 2012 til 23 procent i 2013)

Men de svarer til gengæld i noget mindre grad, at de 'er mere tilbageholdende med at kritisere forhold på dit job, som du mener, burde laves om' (fra 35 procent i 2012 til 28 procent i 2013).

Disse resultater skal dog fortolkes varsomt, da der er tale om små grupper (under 50 respondenter). Og ligeledes skal det ses i lyset af, at andelen, der har ændret adfærd på jobbet er uændret fra 2012 til 2013.

Derfor er den vigtigste, ikke overraskende pointe her, at de, der vurderer, at der er nogen eller stor risiko for afskedigelse, i højere grad end de, der vurderer, at der er lille eller slet ingen risiko for afskedigelse, har ændret deres adfærd på jobbet.

Jobskifte

Godt hver fjerde ønsker i høj eller nogen grad at skifte job inden for det næste år. Dette er uændret i forhold til 2012.

Figur 6: Har du et ønske om at skifte arbejde inden for det næste år?

I høj grad	12%
I nogen grad	17%
I mindre grad	22%
Slet ikke	49%

Ønsket om jobskifte afhænger i høj grad af vurderingen af risikoen for afskedigelse. Langt flere af dem, der vurderer, at der er nogen eller stor risiko for afskedigelse, har et ønske om at skifte arbejde inden for det næste år, mens det omvendt gælder, at dem, der ikke frygter at blive afskediget heller ikke har noget ønske om at skifte arbejde.

Tabel 8: Har du et ønske om at skifte arbejde inden for det næste år? Opdelt på jobusikkerhed

	Meget lille eller lille risiko	Nogen eller stor risiko
I høj grad	7%	29%*
I nogen grad	15%	27%*
I mindre grad	22%	21%
Slet ikke	55*	24%

*Forskellen er signifikant

Der er flere privatansatte, der har svaret, at de i høj grad har et ønske om at skifte arbejde inden for det næste år, mens der er flere offentligt ansatte, der svarer 'slet ikke'.

Tabel 9: Har du et ønske om at skifte arbejde inden for det næste år? Opdelt på sektor

	Offentligt ansat	Privat ansat
I høj grad	8%	14%*
I nogen grad	16%	18%
I mindre grad	21%	22%
Slet ikke	55%*	46%

*Forskellen er signifikant

Gruppen under 35 år ønsker i højere grad af skifte job inden for det næste år sammenlignet med gruppen over 35 år, mens gruppen over 50 år, i højere grad svarer slet ikke sammenlignet med gruppen under 50 år.

Tabel 10: Har du et ønske om at skifte arbejde inden for det næste år? Opdelt på alder

	Under 35 år	35-50 år	Over 50 år
I høj grad	18%^~	10%	7%
I nogen grad	21%~	20%~	11%
I mindre grad	27%	21%	19%
Slet ikke	35%	50%*	63%*^

*Signifikant forskellig fra under 35 år^

^Signifikant forskellig fra 35-50 år

~Signifikant forskellig fra over 50 år

Samlet set er konklusionen, at de, der frygter at blive afskediget ligner de ledige, når det kommer til forbrugsmønstre, idet de i langt højere grad end de jobsikre har sænket deres forbrug. Ydermere har de i højere grad ændret adfærd på jobbet og de ønsker i højere grad at skifte arbejde.